

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Eadem præscientia fundata in decreto, autoritate D. Thomæ fulcitur

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

rens est & facere. Non ait predicere, non ait praescire, nam & aliena facta potest predicere atque praescire, sed ait potens est facere, at per hoc facta non aliena, sed sua. Et supra dixerat: Non de nostra voluntatis potestate, sed de sua praedestinatione promisit. Item libro 26. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur nesciat an aliquid sit futurum: Ideo (inquit) nescio, quia quid habeat hac de re voluntas Dei melius: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habet. Insuper in libro de bono persever. cap. 17. loquens de bonis operibus, ait: Si Deus ea se daturum esse praescivit, profecto praedestinavit. Quae consequentia nulla esset, si praesentia bonorum operum non esset fundata in decreto & praedestinatione voluntatis divinae. Denique idem S. Doctor 9. B de civitate cap. 22. docet quod rerum etiam contingentium aeternae Dei incommutabiles rationes, id est ideae, in divina insunt sapientia, quas beati Angeli contemplantes, mutationes rerum praevident. Si autem Angeli in divinis ideis, non nude sumptis (quo pacto res solum ut possibiles representant) sed ut per liberum divinae voluntatis decretum determinatis, Beati Angeli futura contingentia praevident, a fortiori Deus in tali medio ea cognoscit, cum visio beatifica sanctorum Angelorum, sit divinae scientiae & cognitionis participatio.

§. II.

Eadem praesentia fundata in decreto, auctoritate D. Thomae fulcitur.

146 **C**UM Recentiores quidam cum Campanella contendant, D. Thomam, neque scientiam mediam, neque decretum praedeterminans admittere, nullumque aliud medium in quo futura contingentia praesciat, quam eorum in aeternitate praesentiam assignare: ut huius sententiae falsitas aperte constet, duo breviter hic praestanda sunt. In primis demonstrandum est, S. Doctorem variis in locis suorum operum, nempe in sententiis, & ad Annibaldum, nec non in quaestionibus disputatis, & in Summa contra Gentes, utrumque medium in quo Deus futura contingentia praesciat (nimirum decretum, & praesentiam futurorum in aeternitate) nec semel, nec obscure expressisse. Deinde ratio reddenda est, cur in Summa Theologica, art. 13. huius quaestionis agens de scientia Dei respectu futurorum contingentium, ut demonstrat Deum talia futura cognoscere, non recurrit ad decretum, sed ad praesentiam futurorum in aeternitate: Sic enim discurret: Aeternitas tota simul existens ambit totum tempus, ut supra dictum est; unde omnia quae sunt in tempore, sunt Deo ab aeterno praesentia; non solum ea ratione qua habet rationes rerum apud se praesentes, ut quidam dicunt; sed quia ejus intuitus fertur ab aeterno supra omnia, prout sunt in sua praesentialitate. Unde manifestum est, quod contingentia & infallibiliter a Deo cognoscuntur, in quantum subduntur divino conspectui secundum suam praesentialitatem, & tamen sunt futura contingentia suis causis comparata.

247 Primum demonstro, assignando loca in quibus S. Thomas utrumque medium (nempe decretum, & praesentiam futurorum in aeternitate) expressit, vel saltem insinuavit. In pri-

mis ergo S. Doctor in 1. sentent. dist. 38. qu. 1. art. 5. explicans modum quo Deus futura contingentia cognoscit, sic ait: Deus non solum videt ordinem sui ad rem, ex cuius potestate res erat futura, sed ipsum esse rei intuebatur. &c. Quo in loco, non solum exprimit praesentiam rerum in aeternitate, in qua Deus (ut infra ostendemus) futura contingentia intuitivè cognoscit, sed etiam decretum suae voluntatis, a quo res habent futuritionem: nam per ordinem suae voluntatis ad res, ex cuius potestate dicit illas esse futuras, nihil aliud intelligi potest, quam divinum decretum, a quo res extrahuntur è statu merae possibilitatis, & transferuntur ad statum determinatae futuritionis.

Secundò, D. Thomas ad Annibaldum lib. 1. dist. 38. qu. 2. art. 1. utrumque medium indicavit: Nam ibi agens de scientia Dei respectu futurorum contingentium, & recurrens ad praesentiam aeternitatis in corpore articuli, prius in secundo argumento sed contra, sic ait: Deus scit res in quantum est causa rerum, ut ex supra dictis patet: Sed est causa non solum necessariorum, sed etiam contingentium: Ergo ipse scit non solum necessaria futura, sed etiam contingentia. Ubi notitiam quam Deus habet futurorum contingentium, reducit ad causalitatem ejus, in qua includitur divinum decretum, determinans scientiam Dei, & ejusque omnipotentiam applicans.

Tertiò idem S. Doctor in quaestionibus disputatis utrumque medium designavit. Nam qu. 2. de verit. art. 12. quaerit utrum Deus futura contingentia cognoscit? Et in corpore articuli reducit cognitionem illorum ad praesentiam in aeternitate; sed antea in argumentis sed contra recurrit ad divinam causalitatem, in qua ut dicebamus, divinum decretum involvitur. Nam in argumento quarto sed contra, sic ait: Deus cognoscit res in quantum est causa earum: Sed Deus non tantum est causa necessariorum, sed etiam contingentium: Ergo tam necessaria, quam contingentia cognoscit. Et in argumento sexto sed contra, sic discurret: Scire est causam rei cognoscere: Sed Deus scit omnium contingentium causas, scit enim seipsum, qui est causa omnium: Ergo ipse scit contingentia.

Quartò, scientia quae subjacet libertati voluntatis divinae, subjacet divino decreto, illique in medio innititur: Sed juxta D. Thomam, scientia Dei respectu futurorum contingentium, subjacet libertati voluntatis divinae: Ergo divino decreto ut medio innititur. Major patet, decretum enim est ipsum exercitium divinae libertatis. Minor verò docetur à D. Thoma in 1. dist. 34. qu. 1. art. 1. ad 5. his verbis: Licet esse & fieri in Deo sint idem secundum rem, tamen scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa, esse autem non: & ideo esse suum non subjacet libertati voluntatis, sicut scire operativum creaturae.

Denique in Summa contra Gentiles plura extant testimonia, ex quibus manifestè colligitur, D. Thomam existimare Deum cognoscere futura contingentia, non solum in praesentia quam habent in aeternitate, sed etiam in suo decreto. Nam contra Gentes cap. 68. ait quod Deus scit nostras voluntates (id est volitiones) videndo suam voluntatem. Id est in decreto seu praedestinatione suae voluntatis. Et lib. 3. cap. 56. dicit quod Deus scit omnes nostras voluntates, seu volitiones, per hoc quod est nobis causa volendi: At in causalitate divina (ut supra dicebamus) decre-

decretum divinum involvitur; cum Deus non sit agens naturale, sed liberum: Ergo juxta D. Thomam Deus cognoscit nostras volitiones, seu actus liberos nostrae voluntatis in suo decreto, & non solum in praesentia quam habent futura in aeternitate. Id etiam manifestè demonstrant plura ejusdem S. Doctoris testimonia, quibus apertè docet Deum futura contingentia in seipso tanquam in causa cognoscere. Nam i. contra Gentes cap. 68. ratione 2. sic discurre: Deus cognoscendo suam essentiam, alia cognoscit; sicut per cognitionem causa cognoscuntur effectus: omnia igitur Deus cognoscit, suam essentiam cognoscendo, ad quae sua causalitas extenditur: extenditur autem ad operationes intellectus & voluntatis: cognoscit igitur Deus cogitationes & affectiones mentis. Erratione 3. sic loquitur: Sicut esse Dei est primum, & per hoc omnis esse causalitas suum intelligere est primum, & per hoc omnis intellectualis operationis causa. Sicut igitur Deus cognoscendo suam esse, cognoscit esse cuiuslibet: ita cognoscendo suam intelligere & velle, cognoscit omnem cogitationem, & voluntatem. Id est volitionem. Tandem concludit: Et sic manet causalitas in causa prima, quae Deus est, respectu motuum voluntatis, ut sic Deus seipsum cognoscendo, huiusmodi cognoscere possit. Ex quibus locis istud argumentum deduci potest. Juxta D. Thomam Deus cognoscit actus liberos nostrae voluntatis, in sua essentia tanquam in causa: Sed divina essentia non est causa rerum, nisi ut determinata per liberum decretum suae voluntatis, cum Deus non sit agens naturale, sed liberum: Ergo juxta D. Thomam, Deus cognoscit actus liberos nostrae voluntatis in suo decreto. Non ergo res difficilis est invenire in D. Thoma decreta in quibus praesentia futurorum fundetur: imò mirum est, quòd in illo non inveniantur; nisi fortè quia non alio modo queruntur, quam quòd sacerdos ille qui breviarium suum cum perdidisset, ita illud quærebatur ut invenire timeret, ne teneretur ad recitationem officii.

Dices, Si D. Thomas tale medium agnovit, cur illud non assignavit art. 13. huius quaestionis, agens de scientia Dei respectu futurorum contingentium; sed recurrit tantum ad praesentiam futurorum in aeternitate?

Respondeo duplicem huius rei posse assignationem. Prima est, quia D. Thomas dum hanc difficultatem hic art. 13. explicaret, nondum egerat de decreto, de quo postea quaest. 19. dissentit; egerat verò supra quaest. 10. de aeternitate: ideo quæ latus & convenientius illi visum est, ad aeternitatem quam ad decretum recurrere. Aliam rationem assignat Gaspar Ram Primarius Academiæ Osenfis, in regno Arragoniæ libro de divinis præmotionibus, relect. 2. folio 29. Verba ejus sunt: *Observandum quintò: Quamvis ex duplici capite possit ostendi contingentia futura esse cognoscibilia à Deo, certà & infallibili cognitione; scilicet ex efficacia quam habet scientia Dei à divina voluntate, atque coexistentia futurorum in aeternitate, merito recurrere S. Thomam ad aeternitatem, dum agit de certitudine divina cognitionis circa futura. Ratio huius, & sane digna S. Doctoris ingenio mirabili, ea est, quòd scientia à seipsa habet mensurari aeternitate, tanquam propria mensura, ac habet coexistentiam ad omnia quae habuerunt esse, vel habitura sunt in aliqua differentia temporis: non tamen habet à seipsa scientia divina efficaciam in futura, sive esse causam futurorum, sed à vo-*

Tom. I.

luntate: ut ergo ex propriis procederet, consultò reservavit rationem infallibilitatis scientia divina, quae sumitur ab efficacia, pro quaestione 19. ibi enim docet quòd Dei voluntas semper impletur, quamvis effectus futuri penes proximas causas liberi sint & contingentes. Cæterum art. 13. huius quaestionis, & aliis locis in quibus de scientia Dei, sive de divina cognitione disputat, præcipuè recurrit ad aeternitatem divinae cognitionis; ut ostendat nihil ob stare in determinationem causarum contingentium, & incertitudinem futurorum, certitudini & infallibilitati cognitionis divinae.

§. III.

Rationes Theologicae expenduntur.

PRIMA & præcipua ratio insinuat à D. Thoma locis citatis, & potest sic breviter proponi. Futura omnia contingentia à Deo cognoscuntur in sua essentia, ut in causa, & objecto prius cognito: At non in illa secundum formalitates necessarias: Ergo secundum aliquam formalitatem liberam, & consequenter in illa, ut determinata per liberum decretum. Minor est certa, medium enim quod cognitum, est ratio cognoscendi aliud, debet cum illo connecti, connexionem infallibilem: divina autem essentia secundum prædicata necessaria, talem connexionem cum futuris non habet; bene autem ut per decretum determinata. Majorem autem docet S. Thomas i. contra Gentes cap. 66. ratione 5. his verbis §. præcedenti relatis: *Cognitio Dei est per causam, se enim cognoscendo qui est omnium causa, alia quasi suos effectus cognoscit.* Idem docet cap. 68. per totum quaest. 3. de verit. art. 6. & in hac quaest. 14. art. 6. & insuper ratione suadetur. Tum quia Deus creaturas possibles cognoscit in seipso ut in causa & medio prius cognito, ut supra ex Dionysio & Augustino ostendimus: Ergo etiam futuras. Tum etiam, quia si divina cognitio, primario & independenter ab essentia divina prius cognita, terminaretur ad creaturas possibles, vel futuras, ab illis speciem defumeret, cum omnis actus specificetur ab objecto primario. Item ab illis mensuraretur & dependeret, quantum ad aliquam perfectionem essentialem, scilicet quantum ad veritatem, & certitudinem, quod repugnat perfectioni divinae scientiae, ut supra ostendimus, agentes de ejus causalitate: Ergo ut hæc inconvenientia vitentur, concedi debet Deum futura contingentia, in seipso ut in causa, & objecto primario cognoscere, subindeq; in suo decreto; cum enim non sit agens naturale, sed liberum, non est causa illarum, nisi per actum seu decretum liberum suae voluntatis.

Dices cum Aegidio Romano, Deum non cognoscere quidem futura contingentia immediate in seipsis, sed in sua essentia, tanquam in idea & exemplari; ea tamen independenter à divino decreto præscire ut futura: quia essentia divina nudè sumpta, & absque decreto libero, potest representare futura, ex suppositione quòd sint futura; & consequenter facta hac suppositione, potest esse ratio, & medium cognitionis illorum, absque superadditione decreti.

Sed hæc responsio, & doctrina multipliciter impugnari potest. Primò ex D. Thoma quaest. 3. de verit. art. 6. ubi ait: *Idea in Deo, ad ea quae sunt, vel erunt, vel fuerunt producenda, determinatur ex proposito divinae voluntatis.* Et in 1.